

(Sammenlign forrige Stykke). Og dette følger jo ogsaa ligefrem af sig selv, naar man betænker, at hele den os omgivende Natur med alle dens Love i dybeste Forstand er og ikke kan være andet end den synlige Udfoldelse af almægtige Aandslove; hvad der ogsaa kan siges paa den Maade, at *Naturen er en Del af Guds Aabenbarelse*.

Da dette nu forholder sig saaledes, vil det være klart, at, hvad enten man forbryder sig mod de i Naturen aabenbarede Love eller mod dem, der ikke er aabenbarede, saa forbryder man sig dog mod Guds Love; men dette er langt fra oppe i Folks Bevidsthed. — Enhver ved og føler, at det er Synd og Mennesket uværdigt, at forbryde sig mod Aandslovene, som danner Forholdet mellem Gud og os; men mon nogen tænker paa, at det ogsaa er Synd og Brud paa *Guds Ordning*, at overtræde de Love, som danne Forholdet mellem os og Jorden eller Naturen, og som særlig betinger Legemets Udvikling og Bevaring?

Naar et Menneske afliver sig i et Øjeblik, saa forstaar alle, at der er sket en Forbrydelse; men hvis Døden var paaført ved en Række gentagne Smaabrud mod Lovene gennem et kortere eller længere Tidsrum, saa betragtes dette ikke for Selvmord; og dog er det indirekte et saadant. Slaar en Mand sin Karl ihjel, bliver han haardt dømt baade af Domstolene og Folkefølelsen. Hvis en Arbejdsherre byder sin Arbejder at benytte et gammelt Stillads, som falder ned med Arbejderen, og denne mister Livet, saa er alle enige om at fordømme et saa raat og skamløst Spil med Menneskeliv. Men hvis samme Arbejdsherre derimod ved at presse sine Arbejders Løn ned, tvinger dem med Hustruer og Børn til at bo i usle, usunde Huller, og til at leve af utilstrækkelig Føde, hvilket bringer Elendighed, Sygdom og Død ind i vedkommende Familier, da falder Dommen helt anderledes, eller rettere sagt, der fældes slet ingen; thi Samfundsejret er ikke opladt for, at der, for at kunne leve, maa være visse Betingelser til Stede, at disse Betingelsers eneste Kilde er Arbejdet, og at den, der nægter at lade Arbejdets Frugter tilfalde den arbejdende, berøver denne Betingelserne for at kunne leve, og dermed Livet.

At der mellem Aar og Dag paa denne eller lignende Maader begaas Tusender af Forbrydelser saavel af «Samfundets Støtter», som af andre, er ved lidt Eftertanke vist soleklart. Men Uvidenhed om Menneskets Vilkaar i Forbindelse med og støttet af en vis Overtro holder Øjet lukket derfor.

Overtro. Naar her sigtes til Overtro, da er det denne, som strax, naar en Sygdom eller Ulykke indtræder, da udbryder: »Ja, det er nu saadan tilskikket af Vorherre.« Hvor en saa vrang Opfattelse af vort Forhold til Gud og Verden er raadende, der er Arbejdet for al Oplysning forgæves, fordi den betragtes som overflødig. En saadan Livsopfattelse er grundet paa, at vi kan gøre, som vi vil, hvad der skal »ramme« os, rammer os trods alle Forholdsregler; Sygdom og Nød lægges paa os og tages af os, alt som Gud finder det bedst. — At gaa nærmere ind paa at belyse det umenneskelige og ukristelige i denne Opfattelse, finder jeg ingen Anledning til; for *tænkende* Mennesker vil det i Forvejen staa klart, at efter *denne* bliver baade

Gud og Mennesket kun Vrægebilleder, og for *ikke-tænkende*, er det forgæves at skrive.

Oplysning og Uvidenhed. Medens der unægtelig paa mange Omraader gøres meget for at fremme Almenoplysning, saa staar det lige godt fast, at der endnu aldeles *intet* gøres for at fremme Oplysning om et af de vigtigste Forhold, hvori vi Mennesker staar, nemlig vort Forhold til og Afhængighed af den Verden, hvori vi lever.

Den *almene* Oplysning omfatter det elementære, Læsning, Skrivning, Regning samt Brokker af Historie og Geografi; den *højere* har tilknyttet Brokker af fremmede Sprog og andre mer eller mindre fjærnt liggende og for det daglige Liv ubrugbare Doktriner; jo *fjærnere* og jo *længere borte* fra det *almene* Æmnerne ligger, desto »højere« og »finere« er Uddannelsen. Men midt i denne »glimrende« Oplysning dukker op den sorteste Uvidenhed om, hvad der ligger *lige for*, og hvad alle *burde vide*. Men des værre, saa skal det nok ogsaa være det virkelige Tegn paa »Dannelse«, at man er aldeles ukendt med det daglige Liv og alle dets Forhold.

I Stedet for hele det nuværende bagvendte Undervisningssystem, trænger vi til og maa have en *Almenoplysning*, hvis første Maal er at oplyse om de Betingelser og Vilkaar, vi leve under, og som alt i Forhold dertil vækker Tænkning og praktisk Sans. *Hvorledes* vi er afhængig af *Luft, Klædedragt, Bolig, Næring* o. s. v. burde være blandt første Fag i Hvermands Undervisning; og det ikke blot af rent personlige Grunde, men, som det vil let indses, ogsaa af sociale. Hvilke Sygdomme og Ulykker vilde ikke ofte med bedre Vidende kunne undgaas, og hvilke *Midler* vilde ikke under samme Vilkaar kunne spares.

Undervisningen burde med uudsletteligt Præg indprænte ved selv praktisk at være anlagte derefter, at *Livet* er det *givne*, men at *Betingelserne* for dets Udfoldelse, Væxt og Bevarelse er knyttede til *Omgivelsen*.

I de følgende Artikler skal gives adskillige letfattede og praktiske Oplysninger om de Krav, Legemet gør, for at Sundheden skal kunne bevares.

Et Gensvar.

I »Hvad vi vil« for den 15de Oktober findes en Artikel betitlet »et Svar til —B—«, som gaar ud paa at forsvare de Bestræbelser, de forskellige Landes Sædelighedsforeninger gør sig med det Formaal, at faa afskaffet den kontrollerede Prostitution.

Forfatteren af Artiklen siger: »Det indrømmes os, at den bestaaende Prostitutions Lovgivning er en Uretfærdighed, — særlig mod Arbejderstanden,« og han spørger: »hvorfor bebrejdes det os da, at vi arbejder paa, at faa denne Uretfærdighed fjærnet?«

Hertil skal jeg bemærke:

Uretfærdigheden ligger ikke i **Lovgivningen** om Prostitutionen; men den ligger i, at en Stand skal være saa tilsidesat i økonomisk Henseende, at dens Medlemmer maa gribe til slige Midler for at kunne